

11. SINIF COĞRAFYA DERSİ

1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAV PROVASI · PUANLAMA ANAHTARI

Senaryo 5 · Kitapçık B · Sezgi Empati Educational Assessments · www.sanalsinav.com

1. COĞ.11.1.1 · Mekânsal sorunların çözümünde coğrafya biliminin katkılarını yapılandırabilme · zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Alan 1'in merkeze yakınlığını güçlü, fay yakınlığı ve gevşek zemini (deprem riski) zayıf yön olarak belirtir.	3
a)	Alan 2'nin sağlam zemin ve faydan uzaklığını güçlü, merkeze uzaklığını (ulaşım, hizmet) zayıf yön olarak belirtir.	3
a)	Karşılaştırmada doğal ve beşerî unsurları birlikte kullanır.	2
b)	Alan 2'yi seçer ve can güvenliğinin ulaşım kolaylığından önce geldiğini gerekçe olarak yazar.	2
b)	Alan 2'nin uzaklık sorununu gidermek için uygun bir öneri getirir (toplu taşıma hattı, okul ve sağlık hizmetlerinin bölgeye getirilmesi vb.).	5

a) Örnek cevap: Alan 1 merkeze yakın olduğu için ulaşım ve hizmetlere erişim kolaydır; ancak fay hattına yakın ve zemini gevşek olduğundan depremde hasar riski yüksektir. Alan 2'nin zemini sağlam ve faydan uzaktır; fakat merkeze uzak olduğu için ulaşım zorlaşır.

b) Örnek cevap: Alan 2 seçilmelidir; çünkü depremde can güvenliği her şeyden önemlidir. Uzaklık sorununu gidermek için yeni yerleşmeyle merkez arasına raylı sistem kurulmalı; okul, sağlık ocağı ve market gibi hizmetler yeni alanda planlanmalıdır.

Sık hatalar: Yalnız beşerî unsurlara bakarak Alan 1'i seçmek; Seçilen alanın zayıf yönünü görmezden gelmek

2. COĞ.11.1.1 · Mekânsal sorunların çözümünde coğrafya biliminin katkılarını yapılandırabilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	İki uygun veri türü yazar (yıllara göre göl alanını gösteren uydu görüntüleri, yağış ve sıcaklık verileri, kuyu sayısı ve yeraltı suyu seviyesi, sulanan tarım alanları vb.).	6
a)	Bir verinin neden gerekli olduğunu açıklar.	3
b)	Uygun bir bilim dalı (ziraat, hidroloji/su mühendisliği, ekonomi, biyoloji vb.) ve katkısını yazar.	6

a) Örnek cevap: Yıllara göre uydu görüntüleri ve sulanan tarım alanlarının haritası. Uydu görüntüleri gölün ne kadar ve hangi yönden küçüldüğünü gösterir.

b) Örnek cevap: Ziraat bilimiyle iş birliği yapılabilir; az su tüketen ürünler ve damla sulama önerilerek göle giden su artırılabilir.

Sık hatalar: Veri türü yerine çözüm önerisi yazmak; İş birliğinin katkısını açıklamamak

3. COĞ.11.2.1 · Web tabanlı CBS aracılığı ile harita uygulamaları yapabilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
	Yalnızca amaca uygun katmanları (okullar, duraklar, yollar) açık bırakıp ötekileri kapatması gerektiğini yazar.	7
	Gereksiz katmanların haritayı kalabalıklaştırıp okunmasını zorlaştırdığını gerekçe olarak yazar.	3

Örnek cevap: Yalnızca okullar, otobüs durakları ve yollar katmanlarını açık bırakıp ötekileri kapatmalıdır; gereksiz katmanlar haritayı kalabalıklaştırıp aradığı bilgiyi gizler.

Sık hatalar: Haritayı büyütmenin tek başına yeterli olacağını düşünmek

4. COĞ.11.3.1 · Yeryüzündeki su kaynaklarını sınıflandırabilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
	I'i tektonik göl olarak sınıflandırır.	3
	II'yi volkanik (krater) gölü olarak sınıflandırır.	3
	III'ü set (heyelan seti) gölü olarak sınıflandırır.	2
	IV'ü karstik göl olarak sınıflandırır.	2

Örnek cevap: I: tektonik göl. II: volkanik (krater) gölü. III: heyelan set gölü. IV: karstik göl.

Sık hatalar: Heyelan set gölünü tektonik göl sanmak; Krater gölü ile karstik gölü karıştırmak

5. COĞ.11.3.1 · Yeryüzündeki su kaynaklarını sınıflandırabilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	(1) karstik kaynak (voklüz), (2) gayzer, (3) fay kaynağı, (4) artezyen yazar. Dördü doğruysa tam puan; ikisi ya da üçü doğruysa ölçüt puanının yarısı verilir.	8
b)	Uygun bir kullanım örneği verir (içme suyu, sulama, kaplıca turizmi, ısınma ya da enerji vb.).	7

a) Örnek cevap: (1) karstik kaynak, (2) gayzer, (3) fay kaynağı, (4) artezyen.

b) Örnek cevap: Fay kaynaklarından çıkan sıcak sular kaplıca turizminde ve seraların ısıtılmasında kullanılabilir.

Sık hatalar: Artezyeni gayzerle karıştırmak; Kullanım örneğini kaynak türüyle ilişkilendirmemek

6. COĞ.11.3.2 · Türkiye'deki su kaynaklarının çevresel, ekonomik, politik ve sosyokültürel etkilerini sorgulayabilme · orta

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Birinci ekonomik faydayı yazar (elektrik enerjisi üretimi, tarımsal sulama, ürün çeşitliliği ve verimin artması, balıkçılık, istihdam vb.).	2
a)	İkinci ekonomik faydayı yazar.	2
b)	Akış aşağısındaki ülkelerin (Suriye, Irak) suyun miktarı ve zamanlaması konusunda kaygı duyabileceğini belirtir.	4
b)	Bu durumun ülkeler arasında anlaşmazlığa ya da iş birliği ve su anlaşmaları gereğine yol açabileceğini açıklar.	2

a) Örnek cevap: Elektrik üretimi ve Harran Ovası gibi ovaların sulanması.

b) Örnek cevap: Fırat ve Dicle'nin suyu Türkiye'den sonra Suriye ve Irak'a ulaşır. Barajlarda su tutulduğunda bu ülkeler kendilerine ulaşan suyun azalacağından kaygı duyabilir. Bu nedenle ülkeler arasında anlaşmazlık çıkabilir; sorunun çözümü için ortak su anlaşmaları ve iş birliği gerekir.

Sık hatalar: Sınır aşan suyu yalnızca sınırı çizen akarsu sanmak; Politik sonucu tek taraflı değerlendirmek

7. COĞ.11.3.2 · Türkiye'deki su kaynaklarının çevresel, ekonomik, politik ve sosyokültürel etkilerini sorgulayabilme · zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Nehrin havzasının ve taşkına yol açan yağış ile kar erimesinin büyük ölçüde başka ülkelerde olduğunu, suyun miktarının akış yukarısında belirlendiğini açıklar.	6
b)	Birinci ortak çalışmayı yazar (erken uyarı ve veri paylaşımı, ortak baraj ve set işletimi, havza yönetim planı vb.).	3
b)	İkinci ortak çalışmayı yazar.	3
b)	İş birliğinin ülkeler arasında güveni artırabileceğini ya da anlaşmazlık durumunda sorunların büyüyebileceğini sorgulayarak politik bir etki yazar.	3

a) Örnek cevap: Taşkına neden olan yağış ve kar erimesi Bulgaristan'da gerçekleşir; Türkiye'ye gelen suyun miktarını akış yukarısındaki ülke belirler. Bu yüzden Türkiye tek başına sorunu çözemez.

b) Örnek cevap: Ülkeler yağış ve su seviyesi verilerini anında paylaşarak erken uyarı sistemi kurabilir; barajlardan su bırakma zamanlarını birlikte planlayabilir. Bu iş birliği ülkeler arasındaki güveni artırır; ancak verilerin paylaşılmaması durumunda karşılıklı suçlamalar ve gerginlik doğabilir.

Sık hatalar: Sorunu yalnızca Edirne'deki önlemlerle çözülebilir sanmak; İş birliğinin politik boyutunu atlamak

8. COĞ.11.4.1 · Türkiye ve dünyadaki yerleşmelerin mekânsal organizasyonunu çözümleyebilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
	Merkezî iş alanının ticaret ve iş yerlerinden oluştuğunu, konut alanlarının ise çevrede yer aldığını belirtir.	7
	İnsanların gündüz çalışmak ve alışveriş için merkeze gelip akşam konutlarına döndüğünü açıklar.	3

Örnek cevap: Merkezî iş alanında işyerleri, bankalar ve mağazalar vardır, konut azdır. İnsanlar gündüz çalışmak ve alışveriş yapmak için merkeze gelir, akşam çevredeki konut alanlarına döner.

Sık hatalar: Farkı yalnızca gece güvenliğiyle açıklamak